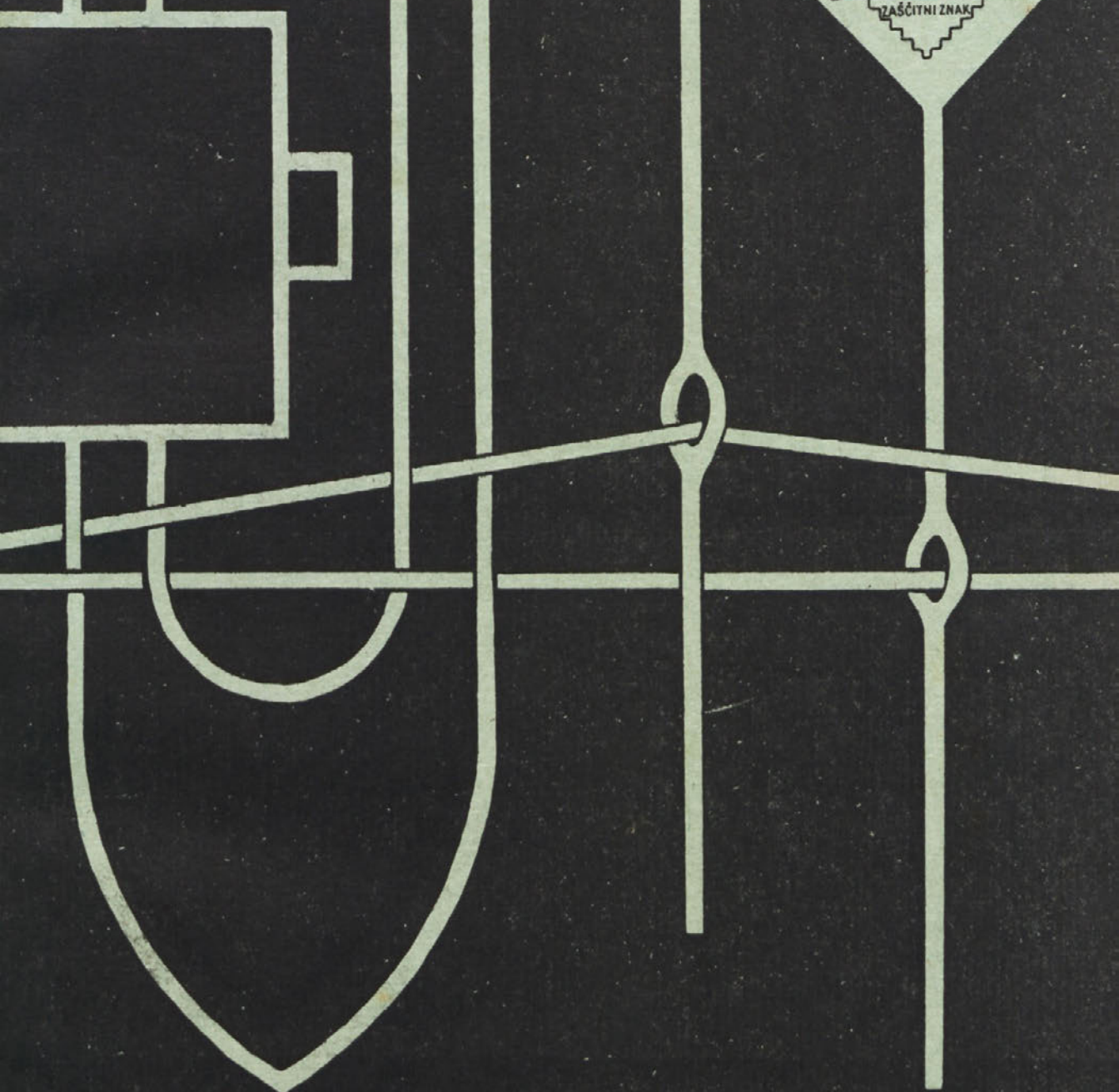

Novoteks

GLASILYO DELAVSKEGA SVETA

LETO VIII. * 1967 * ŠT. 1. in 2.

NOVOTEKS

glasilo delavskega sveta

Tekstilne tovarne

NOVOTEKS

Novo mesto

1967

Letnik VIII.

Št. 1. in 2. 1967 (75 — 76)

januar, februar

Izdaja:

delavski svet

Ureja:

uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Samo Medic

Naslov uredništva:

Novoteks, Novo mesto

Foersterjeva 10

telefon 21-030

Zunanja oprema:

Bojan Brovet

Tisk naslovne strani

in vezava

Papirkonfekcija — obrat

Valvasorjeva tiskarna

Krško

Naklada:

1050

VSEBINA:

- Iz zasedanj samoupravnih organov
- Nesreče pri delu, na poti na delo in z dela
v novembru in decembru 1966 ter v mesecu
januarju in februarju 1967
- Bolezenski izostanki v mesecu novembru in
decembru 1966 ter januarju 1967
- Strokovna literatura
- Zgodba o »cekarju« in še kaj
- Naša kronika
- Novo iz »Induplati«

IZ ZASEDANJ SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Na enem prejšnjih zasedanj je delavski svet pooblastil upravni odbor, da pripravi predlog reorganizacije sektorjev, ker sedanja organizacija skupnih služb ne odgovarja več našim potrebam in tudi ne situaciji v našem gospodarstvu. Širša obrazložitev je bila objavljena v prejšnji številki našega glasila.

V komercialnem sektorju sta bili ustanovljeni dve novi delovni mesti: vodja komercialnega sektorja in vodja konjunkturne službe. V sektorju za pripravo dela in načrtovanje so bila ustanovljena tri nova delovna mesta: vodja sektorja za pripravo dela in načrtovanje, vodja oddelka za propagandno-analitsko dejavnost in vodja oddelka za tehnično pripravo dela. V proizvodnem sektorju je bilo ustanovljeno delovno mesto vodje proizvodnega sektorja, v razvojno-kontrolnem sektorju pa delovno mesto vodje razvojno-kontrolnega sektorja.

V komisijo za razpis teh delovnih mest je upravni odbor imenoval Andreja Smuka, Slavko Bogovič in Franca Božiča ter jo zadolžil, da pripravi razpisne pogoje in jih predloži upravnemu odboru v potrditev. To je komisija izvršila na lo. seji upravnega odbora, ki je razpisne pogoje potrdil.

Nadalje je upravni odbor poslušal poročilo vodje nabave o stanju surovin. Stanje zalog se je izboljšalo ter trenutno ni več tako kritično, kot je bilo pred nekaj meseci, ker se devizna situacija zaradi večjega izvoza počasi normalizira. Težave pa so v tem, ker so naši kupci v zaostanku s plačilom deviznih obvez. Na drugi strani pa nas podjetje Kamensko predfinansira. V začetku decembra je bilo naše podjetje dolžno podjetju Kamensko okoli 50.000 §. Ker od podjetja nismo dobili pravočasno dispozicije za tkanine, bomo morali v leto 1967 prenesti dobavo približno 100.000 m tkanin.

S sklepanjem pogodb za leto 1967 so težave, ker se še ne ve, kakšne bodo cene in kako bodo dotekala potrebna sredstva za nabavo surovin in ostalega reprodukcijskega materiala iz uvoza.

Delavski svet je na enem prejšnjih zasedanj sklenil, da se z dinarskimi sredstvi v celoti poravnajo obveznosti deviznega učinka, ki izvirajo iz nabave novih strojev za predilnico II in pripravo tkalnice. Ostanek sredstev iz deviznega učinka iz leta 1965 pa bi porabili za plačilo deviznih kreditov pri Splošni gospodarski banki v Ljubljani. Ta predlog, ki ga je dala SGB, pa je Investicijska banka iz Beograda odklonila. V pogajanjih o plačilu deviznega kredita je Investicijska banka predlagala, da ji prodamo 30 % dolžnih deviz iz retencijske kvote. Če jim prodamo ta sredstva, je banka pripravljena izvršiti poprave pogodbe, po kateri bi bile vse naše devizne obveze do Investicijske banke likvidirane. Upravni odbor je pooblastil direktorja in vodjo finančnega sektorja za dogovarjanje z Investicijsko banko o načinu in višini odplačila deviznih kreditov, ki smo jih najeli pri tej banki.

Iz poročila vodje vzdrževalnega sektorja o stanju investicij in izvajanju plana investicijskega vzdrževanja je videti, da je bila do konca novembra 1966 na prizidku garderobe v predilnici II napravljena toplotna izolacija strehe, vodna izolacija pa bo izdelana spomladi 1967.

Streha na predilnici I v Metliki je bila obnovljena. Spomladi bo streha ponovno pregledana, da se ugotovi, če so bila dela dobro opravljena. Izdelati pa bo treba tudi žlebove.

Prizidek ob novi šedovi hali je zgrajen ter pripravljen za vselitev. Inštalacije v I. nadstropju zadnjega šeda so montirane, z zidarskimi deli pa se bo nadaljevalo v zimskem času.

Preureditev kolesarnice v Metliki je v teku. Dela bodo predvidoma končana v začetku leta 1967.

Dvorišče tovarne v Novem mestu je v glavnem asfaltirano. Asfaltiran ni le spodnji del dvorišča, ker še ni končana kanalizacija. Za kanalizacijo je bila sklenjena dodatna pogodba. Ta dela so bila nujno potrebna, ker stara kanalizacija ni več odgovarjala. Zaradi jaška za parno napeljavo je bilo treba cevi položiti zelo globoko, deževno vreme pa je delo zelo oviralo.

Komunalna dela v naselju "Novoteks" so se zaradi slabo sestavljenega predračuna podražila za okoli 100 %. Pri sestavi predračuna se ni upoštevalo prave kategorije zemljišča, ker to ni bila dovolj raziskano. Prav tako je bilo izpuščenih tudi več

postavk. Zaradi tega je upravni odbor predlagal delavskemu svetu, da iz sklada skupne porabe nameni za ureditev naselja nadaljnjih 17,000.000 S din. Tako bo za komunalno ureditev odpadlo na posamezno hišo okoli 1,700.000 S din. Delavski svet je predlog upravnega odbora sprejel. Ker pa bodo sredstva sklada skupne porabe na razpolago šele v februarju, je delavski svet sprejel sklep, da se zaprosi Dolenjsko banko in hranilnico za ustrezno garancijo.

Iz poročila o doseganju normativov kvalitete tkanin za izvoz je razvidno, da je bil normativ kvalitete presežen za 15,7 %. Po začasnem sklepu o nagrajevanju, ki predvideva korekturo doseženih rezultatov s korekcijskim faktorjem, so bili doseženi naslednji rezultati: v predilnici I in II povečanje osebnih dohodkov delavcev na delovnih mestih, ki jih je zajel začasni sklep, za 31,4 %, v tkalnici povečanje za 37 %, v apreturi povečanje za 30,2 % in v skupnih službah povečanje za 32,9 %.

Pri določanju normativov ni nihče pričakoval, da bodo normativi tako visoko preseženi. Nasprotno, obstajala je bojazen, da bo rezultat negativen. Prvotno predlagani normativi so se precej razlikovali od sprejetih ter jih je upravni odbor znižal za 5 %, razen pri artiklu "Ivan", kjer je bil postavljen višji normativ, kot je bil dosežen povprečno v dveh mesecih. Upravni odbor je sklenil, da spremlja dosežene rezultate, dokler se ti ne ustalijo, in da izračune po potrebi korigira.

Po obširni razpravi je upravni odbor sklenil, da se razen pri artiklu "Ivan" normativi korigirajo za 5 %, to je za toliko, kolikor so bili znižani. Zaradi tega in drugačnega korekturnega faktorja so bili osebni dohodki delovnih mest, ki jih predvideva začasni sklep, povečani: v predilnici I in II za 14,91 % v tkalnici za 20,51 %, v apreturi za 14,71 % in v skupnih službah za 16,41 %. Po popravljenih normativih je bil opravljen izračun osebnih dohodkov za mesec november. Komisiji za spremljanje osebnih dohodkov pa je bilo naročeno, da pripravi predlog sprememb oziroma dopolnitev začasnega sklepa. Sklenjeno je bilo, da o predlogih komisije razpravljajo vodje sektorjev in enot, nato pa še sveti enot. Tako pripravljene predloge in pripombe pa bo ponovno obravnaval upravni odbor.

O predlogu popravkov in dopolnitev so v mesecu decembru razpravljali sveti enot. Sveti enot predilnice I in II ter apreture so zavzeli stališče, naj se nagrajevanje po začasnem sklepu po možnosti razširi na vse delavce v enoti. Če pa to ni mogoče,

naj se nagrajevanje po tem sklepu ukine. Svet enote tkalnica pa je zavzel stališče, naj se nagrajevanje razširi še na delovna mesta "vlaganje osnove", "mazanje", "čistilno-snemalna kolona - vodenje" in "raznašanje votka". Če pa se delavski svet s tem predlogom ne strinja, naj se nagrajevanje ukine.

Ker situacija okrog nagrajevanja za kvaliteto ni bila razčiščena, je upravni odbor določil nove normative za mesec december. Ti normativi so v glavnem povprečni dosežek kvalitete zadnjih treh mesecev.

Na tej seji je upravni odbor imenoval člane popisnih komisij, ki naj bi opravili inventurni popis ob koncu leta.

Po predvidevanjih plana za leto 1967, ki je bil v času seje še v izdelavi, se predvideva povečanje delovne sile v predilnici II za okoli 35 delavcev. Tato je upravni odbor sklenil, da se zaposli toliko delavcev, kolikor bodo pokazali izračuni.

Na 7. seji je upravni odbor razpravljajal o pritožbi osmih tkalk zaradi "blend". Svetu tkalnice je priporočil, da prizadetim tkalkam odškodninske točke črta. Svet enote pa tega priporočila ni upošteval. Upravni odbor smatra, da sklep sveta tkalnice ni pravilen, zato je sklenil, da predlaga delavskemu svetu, da razveljavi sklep sveta tkalnice in črta odškodninske točke.

Nadalje je upravni odbor sklenil, da se Mileni Kovačič in Joži Petelin povrnejo stroški prevoza na delo z vlakom nad 1.500 S din. Sprejel je tudi predlog izvršnega odbora sindikalne podružnice "Novoteks", da se odbojgarski kljub "Novoteks" priključi k športnemu društvu. Rekviziti, nabavljeni v letu 1966, pa se prenesejo na tisto društvo, kateremu se odbojgarski klub priključi.

Na 10. seji je upravni odbor razpravljajal o razpisu delovnih mest in planu za leto 1967. Poslušal je poročilo komisije za spremljanje osebnih dohodkov, razpravljajal o najetju kratkoročnega kredita in reševal stanovanjska vprašanja.

Ker imamo do Investicijske banke v Beogradu še vedno odprto plačilo deviznega kredita v višini 30.000 \$, smo v razgovorih ponudili plačilo 15.000 \$, saj smo od kredita 100.000 \$ plačali že 114.000 \$. Na plačilo ponujenega zneska banka zaenkrat ni pristala, zato se razgovori nadaljujejo.

Za leto 1967 sta bili izdelani dve varianti proizvodnega in finančnega plana. V prvi varianti je bila predvidena večja proizvodnja tkanin in česane volne. Zaradi nabave dražjih surovin in ker cena za čiste volnene tkanine ni ugodna, bi bil finančni učinek slab ter ne bi mogli formirati potrebnih skladov, zato pa bi tudi osebni dohodki ostali na približno isti ravni kot v letu 1966.

Druga varianta plana pa predvideva izdelavo manjših količin čistih volnenih tkanin in pretežno večino tkanin iz mešanice sintetika-volna. Po tej varianti bi se izplačani osebni dohodki povečali za 15 %, za sklade podjetja pa bi ostalo okoli 300,000.000 S din.

O obeh variantah plana so razpravljali sveti enot, ki so se soglasno odločili za drugo varianto.

Proizvodni in finančni plan je dokončno sprejel delavski svet na 7. zasedanju.

Plan določa, da bo v letu 1967 264 delovnih dni ter da bomo za njegovo realizacijo potrebovali 963 delavcev. Predilnica I naj bi izdelala 542 ton preje, predilnica II pa 408 ton. Plan tkalnice predvideva odtkanje 1.820,000.000 votkov ali 910.058 m surovega blaga, iz katerega naj bi apretura izdelala 873.900 m gotovega blaga. Za izdelavo gornjih količin bomo morali uvoziti reprodukcijskega materiala v vrednosti za 2,377.477 ₺ oziroma 3.426,723.150 S din. Za nabavo teh količin bomo potrebovali devizna sredstva, ki jih bomo morali ustvariti z izvozom tkanin in preje.

Ker pa nam bo družba priznala delno participacijo pri izvozu, je bil postavljen plan izvoza 2,300.000 ₺.

Finančni plan določa, da moramo v letu 1967 realizirati 6.143,169.366 S din celotnega dohodka. Od tega je planiran čist dohodek v višini 1.839,000.000 S din, osebni dohodki naj bi znašali 1.508,800.000 S din, tako da ostane za sklade podjetja še 298,200.000 S din.

Pri ponovni razpravi o nagrajevanju za kvaliteto je upravni odbor sklenil, naj sveti enot ponovno razpravljajo o začasnem sklepu in dajo svoje predloge. Sveti enot so predlagali, naj bi se po možnosti začasni sklep razširil na vse delavce ali pa naj bi se ukinil. Le svet tkalnice je predlagal razširitev na še par delovnih mest. O zadevi je razpravljal delavski svet, ki je sklenil, da se začasni sklep o nagrajevanju za kvaliteto ukine.

Upravni odbor je nadalje sklenil, da naj sveti enot obravnavajo ocenitev delovnih mest po sedanjem pravilniku. Če ugotovijo, da posamezne ocene niso pravilne, naj predlagajo ustrezne popravke. Prav tako naj bi sveti enot predlagali tudi nova merila za nagrajevanje za vsa delovna mesta. Ti predlogi bi služili pri sestavi novega pravilnika o nagrajevanju.

O popravkih ocen po sedanjem pravilniku je doslej razpravljale svet predilnice II.

Upravni odbor je razpravljale tudi o najetju kratkoročnega kredita za nakup deviz od podjetja Kamensko. Delavskemu svetu je predlagal najetje 200,000.000 S din pri SGB Ljubljana in 175,000.000 S din pri Dolenjski banki in hranilnici v Novem mestu. Delavski svet je predlog sprejel.

Ker bo spomladi v stolpiču prostih 5 stanovanj graditeljev stanovanjskih hiš v Bučni vasi, je upravni odbor ta stanovanja razdelil prosilcem, ki so dobili po našem pravilniku o razdeljevanju stanovanj največje število točk, pod pogojem, da dodeljena stanovanja odkupijo. S to razdelitvijo se nekateri prosilci niso strinjali ter so se pritožili na delavski svet podjetja. Ta je na 6. zasedanju sklenil, da se njihovim prošnjam ugodi na ta način, da se prodata tudi stanovanji, ki ju bosta izpraznila Branko Pogelšek in Anton Vidmar. Slednjemu je bilo odobreno iz sklada skupne porabe posojilo 1,000.000 S din pod pogojem, da čim prej dograđi svojo hišo ter se preseli. Stanovanja so bila dodeljena Cilki Lamut pod pogojem, da izvrši zamenjavo stanovanja z Mihom Udovčem, ki je pripravljen zamenjano stanovanje odkupiti. Tako so bila stanovanja dodeljena še Jožetu Logarju, Rozi Dolmovič, Janezu Kastelicu, Joži Bukovec, Mariji Rukše in Štefki Božič. Stanovanje v Foersterjevi 12 je bilo dodeljeno Alojzu Hrastarju, samske sobe pa Jožetu Božiču, Petru Hudorovcu in Albini Legan po izselitvi Slave Gačnik.

Na prošnjo Branka Pogelška je upravni odbor sklenil, da mu sporazumno preneha delo s 15. januarjem 1967, ker je dobil novo zaposlitev v Ljubljani.

V razpravi o vzrokih pogostega vlaganja pritožb delavcev tkalnice direktno na upravni odbor podjetja so bili člani upravnega odbora mnenja, da so delavci izgubili zaupanje v svet enote. Članom sveta enote je treba omogočiti, da se znebijo bojazni za odkrito besedo. Svetom enot je treba nuditi več pomoči, da bodo opravljali vlogo, ki jim je namenjena. Upravni odbor je mnenja, da je potrebno pogosteje sklicevati seje svetov in obravnavati vsa problematiko enote.

Na 11. seji je upravni odbor razpravljajal o poslovni banki, ki naj bi v letu 1967 vodila devizno poslovanje našega podjetja, ter o stopnji za investicijsko vzdrževanje ter kvoti za reklamo in reprezentanco v letu 1967.

V Sloveniji izpolnjujejo pogoje za devizno poslovanje z inozemstvom tri banke. Vse tri so ponudile, da vodijo devizno poslovanje za naše podjetje. Poleg tega je ponudila svoje usluge tudi Investicijska banka iz Beograda. Z vsemi štirimi bankami smo imeli v prejšnjih letih poslovne odnose.

Iz dosedanjega bančnega poslovanja je razvidno, da smo s Splošno gospodarsko banko v Ljubljani imeli najboljše odnose, zato je upravni odbor predlagal, da vodi devizno poslovanje našega podjetja SGB, za operativno poslovanje pa naj se s pristankom SGB pooblasti Dolenjska banka in hranilnica Novo mesto.

Delavski svet je predlog sprejel.

Za leto 1966 je delavski svet določil za investicijsko vzdrževanje 8 % od nabavne vrednosti osnovnih sredstev. Tako visok procent je bil lani in predlanskim potreben zaradi velikih rekonstrukcij. Rekonstrukcija podjetja pa je v glavnem že končana, zato nam niso več potrebna tako velika sredstva kot v preteklih letih. Zaradi zmanjšanja investicijsko-vzdrževalnih del v letu 1966 bo ostalo iz tega naslova še okoli 75 milijonov S din.

Upravni odbor je zadolžil vodjo investicijsko-vzdrževalnega sektorja, da do zasedanja delavskega sveta pripravi predlog plana investicijskega vzdrževanja, vodjo finančnega sektorja pa, da do istega roka pripravi konkretni predlog stopnje za investicijsko vzdrževanje.

O predlogu plana in stopnji za investicijsko vzdrževanje je razpravljajal delavski svet na 5. zasedanju. Predloga plana investicijskega vzdrževanja ni sprejel, ker je menil, da ga je treba bolj preštudirati in dopolniti. Za investicijsko vzdrževanje pa je določil stopnjo 2 % od nabavne vrednosti osnovnih sredstev.

Za reprezentanco je upravni odbor predlagal kvoto 2,600.000 S din, za reklamo in propagando je bila predlagana kvota 12,400.000 S din, za stroške udeležbe na sejnih in razstavah pa 10,000.000 S din. Za reklamo in propagando je bilo predlagan

okoli 5,400.000 S din manj kot je bilo porabljenih v 11 mesecih leta 1966, kjer so bili zajeti tudi stroški za skupno akcijo pri reklami za "Diolen". Za stroške sejmov je in razstav pa je bila predlagana za 3,000.000 S din večja kvota. Povečanje je potrebno zato, ker se bomo morali udeležiti tudi več sejmov in razstav tekstilnih izdelkov v inozemstvu.

Delavski svet je predloge kvot za reklamo in reprezentanco ter za stroške sejmov odobril, medtem ko je določil za reprezentanco 2,000.000 S din.

Ker so bile od podjetja Kamensko vrnjene večje količine tkanin ki so bile tja poslane pod deklaracijo I. kvalitete, je upravni odbor zahteval poročilo tehničnega sektorja o tej reklamaciji.

Ker na naslednji seji ni dobil zadostnega pojasnila, je zadevo izročil v nadaljnji postopek komisiji za odškodninske zahteve.

Jože Udovič

NESREČE PRI DELU, NA POTI NA DELO IN Z DELA

v novembru in decembru 1966 ter v mesecu januarju in februarju 1967

23. novembra se je ponesrečil pri delu Boris Ferenc, delavec na melničarju v predilnici I.

Imenovani je v času odmora brusil na brusilni plošči nož. Ker pa mu je med brušenjem nož spodrsnil, si je poškodoval prst desne roke.

1. decembra se je ponesrečil na poti z dela Rok Miklič, tkalec.

Imenovani se je peljal s kolesom iz službe domov. Zaradi velikega snega mu je spodneslo kolo, tako da je padel in si poškodoval levo roko nad zapestjem.

29. decembra se je ponesrečila pri delu Matilda Novak, tkalka.

Imenovana je po menjavi čolnička hotela odrezati nit. Zaradi neprevidnosti ji je bilo tkalskega stroja pritisnilo prst desne roke ob razpenjalec ter ji ga poškodovalo.

3. januarja se je ponesrečila na poti na delo Tončka Gorenc, delavka na dublirnem stroju.

Imenovana se je peljala s kolesom v službo. Na poledeneli cesti ji je spodneslo kolo, da je padla ter si poškodovala levo nogo.

4. januarja se je ponesrečil Viktor Kump, tkalec.

Imenovani je šel v času odmora na malico v menzo. Na poledeneli poti mu je spodrsnilo, tako da je padel ter si poškodoval levo roko v ramenu.

18. januarja se je ponesrečil pri delu Franc Ljubi, škrobilec.

Imenovani je v oddelku priprave zbijal s kovinskimi vezmi záboje, napolnjene s prejo. Pri tem se je urezal v kovinsko rez ter si poškodoval prst desne roke.

18. januarja se je ponesrečila na poti z dela Milka Gril, tkalka.

Imenovana je šla peš domov iz službe. Na poledeneli cesti ji je spodrsnilo, tako da je padla ter si poškodovala koleno desne noge.

25. januarja se je ponesrečil pri delu Anton Pungerčar, pomožni vzdrževalec strojev.

Imenovani je na česalnem stroju z matičnim ključem odvijal vijak. Med ovijanjem mu je nenadoma spodletela desna roka, tako da je udaril ob steno stroja ter si poškodoval prst.

30. januarja se je ponesrečila na poti na delo Jožefa Jevšek, izšivalka.

Imenovana je šla po dvorišču tovarne peš na delovno mesto. Nenadoma ji je klecnila leva noga, da je padla ter si poškodovala prst leve roke.

31. januarja se je ponesrečil pri delu Peter Hudorovac, delavec na sušilnem stroju.

Imenovani je v času malice nadomeščal delavca na širinsko-pralnem stroju. Med obratovanjem stroja je ravnal blago. Nenadoma pa mu je blago potegnilo desno roko med ravnalne valje ter mu poškodovalo dlan.

4. februarja se je ponesrečil pri delu Martin Brudar, delavec na stroju intersecting v predilnici II.

Imenovani je na stroju intersecting napeljeval trak česanca. Med napeljevanjem pa je izgubil ravnotežje, tako da se je naslonil na stroj ter z levo roko prijel za zaščitni pokrov pogonske verige. Pri tem mu je pogonska veriga poškodovala prst leve roke.

15. februarja se je ponesrečila pri delu Cvetka Pate, tkalka.

Imenovana je z levo roko vstavljala čolniček v skrinjico. Med nameščanjem pa ji je nenadoma spodletela roka, tako da se je udarila ob bilo tkalskega stroja ter si poškodovala prst leve roke.

Mirko Jakša

BOLEZENSKI IZOSTANKI V MESECU NOVEMBRU IN DECEMBRU
1966 TER JANUARJU 1967

Naslednja tabela nam bo prikazala razmerje med bolezenskimi izostanki v mesecu novembru 1966 in novembru 1965:

	November 1965				November 1966			
	Štev.	% na	Štev.	% na	Štev.	% na	Štev.	% na
Oddelki	vseh del.		boln. del.		vseh del.		boln. del.	
	boln. dni		dni		boln. dni		dni	
			brez porod.				brez porod.	
Skupne službe	100	4,94	100	4,94	62	2,96	39	1,86
Tkalnica	401	6,31	262	4,12	466	6,82	265	3,87
Predilnica II	100	5,34	77	4,11	307	9,26	217	6,55
Apertura	129	4,48	129	4,48	164	6,18	90	3,37
Inv.vzdr.sek.	46	2,73	46	2,73	54	4,19	54	4,19
Predilnica I	282	6,28	108	2,39	328	7,20	259	5,68
Skupaj	1058	5,48	722	3,73	1381	6,65	924	4,45

Iz tabele je razvidno, da je odstotek bolezenskih izostankov v mesecu novembru nekoliko višji kot v mesecu oktobru, vendar pa precej višji kot v istem mesecu leta 1965.

Najvišji odstotek ima v mesecu novembru oddelek predilnica II (6,55 %), sledi predilnica I (5,68 %), investicijsko-vzdrževalni sektor (4,19 %), tkalnica (3,87 %), apertura (3,37 %) ter skupne službe (1,86 %).

Vzroki bolezenskih izostankov v mesecu novembru so bili:

- nega družinskega člana	139 dni
- nesreče izven dela	127 "
- revmatizem	85 "
- razne ženske bolezni	81 "
- nesreče pri delu	64 "
- bolezni kosti in sklepov	60 "
- angina	54 "
- gripa	44 "
- bolezni živcev	35 "
- bronhitis	32 "

Naslednja tabela pa nam bo prikazala razmerje med bolezenskimi izostanki v mesecu decembru 1965 in decembru 1966:

	December 1965				December 1966			
	Štev.	% na	Štev.	% na	Štev.	% na	Štev.	% na
Oddelki	vseh del.	boln. dni	boln. dni	del. dni	vseh del.	boln. dni	boln. dni	del. dni
	dni.		brez porod.		dni		brez porod.	
Skupne službe	52	2,46	48	2,27	77	3,67	54	2,58
Tkalnica	494	7,14	349	5,04	586	8,57	366	5,35
Predilnica II	136	5,29	120	4,76	214	6,46	158	4,76
Apretura	155	5,71	128	4,71	112	4,19	43	1,61
Inv.vzdr.sek.	32	2,02	32	2,02	63	4,89	63	4,89
Predilnica	370	7,86	207	4,40	304	6,67	222	4,87
Skupaj	1239	6,01	884	4,29	1356	6,53	906	4,36

Iz naslednje tabele je razvidno, da je odstotek bolezenskih izostankov v mesecu decembru nekoliko nižji kot v mesecu novembru, vendar pa malce višji kot v istem mesecu 1965.

Najvišji odstotek bolezenskih izostankov je bil v oddelku tkalnice (5,35 %), sledi investicijsko-vzdrževalni sektor (4,89 %), predilnica I (4,87 %), predilnica II (4,76 %), skupne službe (2,58 %) ter apretura (1,61 %).

Vrзки bolezenskih izostankov v mesecu decembru:

- nega družinskega člana	168 dni
- revmatizem	109 "
- nesreče pri delu	95 "
- nesreče izven dela	92 "
- razne ženske bolezni	73 "
- bolezni jeter in mehurja	46 "
- bronhitis	40 "
- gripa	39 "
- druge bolezni respirator.sist.	34 "
- bolezni živcev	33 "

Naslednja tabela nam bo prikazala razmerje med bolezenskimi izostanki v mesecu januarju 1965 in januarju 1967:

Oddelek	Januar 1966				Januar 1967			
	Štev.	% na	Štev.	% na	Štev.	% na	Štev.	% na
	vseh	del.	boln.	del.	vseh	del.	boln.	del.
	boln. dni	dni	dni	dni	boln. dni	dni	dni	dni
			brez				brez	
			porod.				porod.	
Skupne službe	38	1,89	15	0,74	60	2,89	37	1,78
Tkalnica	490	7,36	281	4,24	452	6,59	246	3,58
Predilnica II	137	5,31	106	4,11	172	4,56	88	2,33
Apertura	169	6,56	87	3,37	137	5,17	72	2,72
Inv.vzdr.sek.	46	3,33	46	3,33	41	3,18	41	3,18
Predilnica I	270	5,84	163	3,52	238	5,22	129	2,83
Skupaj	1150	5,81	698	3,52	1100	5,19	613	2,89

Iz naslednje tabele je razvidno, da je odstotek bolezenskih izostankov precej nižji kot v mesecu decembru in januarju lanskega leta.

Najvišji odstotek bolezenskih izostankov je bil v oddelku tkalnice (3,58 %), sledi investicijsko-vzdrževalni sektor (3,18 %), predilnica I (2,83 %), apertura (2,72 %), predilnica II (2,33 %) ter skupne službe (1,78 %).

Vzroki bolezenskih izostankov v mesecu januarju 1967:

- revmatizem	127 dni
- nega družinskega člana	92 "
- nesreče pri delu	57 "
- nesreče izven dela	46 "
- bolezni živcev	46 "
- bronhitis	36 "
- druge bolezni respirator.sist.	28 "
- angina	24 "
- gripa	18 "

Mirko Jakša

STROKOVNA LITERATURA

Dara Turkalj in Jovanka Jovanovič: Vloga "Carrier-a" v procesu barvanja poliesterskih vlaken (Tekstil 11/66, str. 831-840)

V članku beremo, da se lahko poveča brzina barvanja s pomočjo določenih pomožnih sredstev za barvanje. Številni avtorji so že dokazali, da glede na barvo in vlakno ta pomožna sredstva delujejo ali na barvilo ali na sposobnost nabreknenja vlakna v vodi ali pa prevzemajo vlogo omehčanja. Pri barvanju ali tiskanju poliesterskih vlaken mnoge kemijske spojine raznih grup pospešujejo vezanje barv na vlakno.

V strokovni literaturi poslednjih nekoliko let najdemo številne članke, ki se pečajo s problemi delovanja keriera. Mišljenja in teorije o tem problemu so različna in do danes še niso našli za dovoljive rešitve.

V nadaljevanju avtor opisuje vsa mišljenja in dognanja raziskovalcev, ki so postopke barvanja z uporabo keriera raziskovali. Nato našteva vrste in kemični sestav keriera, ki pride v poštev za barvanje poliesterskega vlakna ter razne postopke barvanja poliestra z uporabo keriera v eksperimentalnem delu.

Ing. Heirich Klösger: Tehnika križnega navijanja (Tekstil 11/66 str. 871-860)

Uvodoma piše avtor o predilnicah in predilniških navitkih. Ugotavlja, da vsebujejo predilniški navitki premajhno količino preje, to je prekratko nit za snovanje oziroma votkanje. Zato se takrat, ko previjamo, skoro vedno postopa tako, da pri križnem previjanju sestavimo nit z večih predilnih navitkov, s čimer dobimo navitek, ki je temelj ekonomičnosti v proizvodnji tkalniške priprave dela.

V nadaljevanju avtor govori o čiščenju in napenjanju niti med previjanjem ter zastojih. Navede vrste in tipe raznih strojev za navijanje preje križno, njih prednosti in pomanjkljivosti, ki so ugotovljene v praksi.

Ing. Dieter Riedel: Dekatirni zvitek in njegov vpliv na končni efekt dekatiranja (Tekstil 11/66, str. 861-863)

Avtor članka ugotavlja, da v okviru procesa oplemenjevanja volnenih in mešanih volnenih tkanin važno fazo oplemenjevanja prevzemajo stroji, posebno stroji za dekatiranje. Kakor je znano, temelji delovanje dekature na lastnosti volnenega vlakna, da ostane v predhodno določenem položaju, v katerem je bilo določen čas pod določenim režimom pritiska ter pod vplivom vodne pare, s tem, da na koncu sledi hlajenje in klimatiziranje.

Nato govori avtor o poskusih s stroji za dekatiranje v kontinuiranem procesu, pri čemer se je ugotovilo, da se na ta način res doseže enakomernost efekta, vendar se ne more doseči uspešna stalna končna dekatura.

V nadaljevanju je nakazan primer preračuna dekatiranja z ozirom na dolžino komada. Števila slojev na valju za določeno količino tkanine, katero moramo namotati na dekatirni bobn.

A.K.: Moda v svetu (Tekstil 11/66, str. 877-878)

Avtor je v članku orisal VII. mednarodni sejem oblačenja, ki je bil 8-16 oktobra v Beogradu. Na sejmu mode je sodelovalo 28 domačih in 108 tujih razstavljalcev iz 16 držav. Sam prostor je bil 40 % večji od lanskega.

V nadaljevanju je avtor ocenil razstavljene eksponate in jih primerjal s sorodnimi konkurenčnimi podjetji v tujini. Na koncu zaključuje sestavek z ugotovitvijo, da so se domači proizvajalci oblačilnih predmetov dostojno uvrstili v vrsto tujih kreatorjev.

Radojko Ljubić: Kutrilen RD - Novo sredstvo za detaširanje in kemično čiščenje (Tekstil 11/66, str. 888-892)

Avtor ugotavlja, da je detaširanje važna operacija v tekstilni industriji, da je precej vrst raznih detaširnih sredstev, vendar ti detaširni preparati niso za vse vrste tekstila. Za primer navaja, da alkalije ne povzročajo bombažnim tkaninam poškodb, so pa zelo nevarne za volno in svilo. Za kisline velja obratno, na kar ne smemo pozabiti, kadar se odločimo za določeno

preparat za detaširanje. V nadaljevanju govori avtor o tehnoloških in ekonomskih prednostih detaširnega sredstva kutrilena RD, njegovi razvojni poti, kemični sestavi in uporabi pri kemičnem čiščenju tkanin.

Jovan Cvetković: Obračun randmana pranja uvozne volne (Tekstil 12/66, str. 929-931)

Uvodoma avtor ugotavlja, da se opravlja promet z volno v nepranem stanju do 95 %. To pa zavoljo prednosti, ki jo ima neprana volna v transportu, vskladiščenju in sortiranju. V prometu z volno kupca zanima le težina čiste volnene substance, ki jo bo iz določene teže neoprane volne dobil. Ta odnos se v večini primerov izraža v odstotkih, kjer kot začetno osnovo vzamemo težo neoprane volne. Če vzamemo pranje 70 %, to praktično pomeni, da iz vsakih 100 kg neprane volne dobimo po pranju 70 kg oprane volne na osnovi kondicionirane teže.

V nadaljevanju pokaže avtor nekaj praktičnih primerov obračunavanja randmana.

Milan Klačnjak: Klimatizacija in ventilacija v tekstilni industriji (Tekstil 12/66, str. 952-956)

Avtor je v tem sestavku opisal svoje izkušnje s področja klimatizacije v tekstilnih obratnih prostorih. V začetku opisuje naloge klimatizacije in ventilacije, nato prehaja na predlog izbire relativne vlage. Tu navaja nekaj primerov iz tkalnic (število pretrgov osnovnih niti) pri povečanju relativne vlage od 45 na 63 % in 78 %, kjer so se pretrgi zmanjšali za 33 % oziroma 45,5 %.

Nato govori o kontroli relativne vlage s pomočjo termohygrografa. Te aparate, ki naj bodo enakomerno razporejeni po prostorih, mora stalno nadzorovati strokovno in usposobljeno osebje.

Avtor končuje sestavek z opisom naprav za lokalno klimatizacijo in centralno klimatizacijo.

Miodrag V. Čekič: Prvo jugoslovansko posvetovanje o kontroli kvalitete, randmana volne in volnenega česanca iz uvoza (tekstilna industrija 12, str. 577-578)

Avtor ugotavlja, da je volnarska industrija Jugoslavije napravila precejšen korak v primerjavi s prejšnjim načinom kontrole surove volne in volnenega česanca iz uvoza, vendar pa to za današnje prilike še vedno ni dovolj. Glede na velike količine tekstilnih surovin, ki jih uvažamo in za katere vlagamo ogromna devizna sredstva, je nujno, da se uvede takšna kontrola, ki bi bila enotna, in da se za tako kontrolo poslužimo najboljših metod, ki so do sedaj v svetu poznane.

Dimitrije Džokić: Barvanje mešanic (Tekstilna industrija 12, str. 591-597)

Avtor piše v članku o razlogih, zaradi katerih mešamo razna vlakna. Med najvažnejšimi je vsekakor moda, kvaliteta, fiziološki razlogi in v ne majhni meri tudi stabilizacija tržišča.

Nadalje z mešanjem dveh ali več tipov vlaken, n.pr. sintetika-volna, dosežemo, da se s dobrimi lastnostmi sintetike dopolnijo dobre lastnosti volne. Tako se dobre lastnosti sintetičnih vlaken, kot so velika trdnost, dobra obstojnost proti trenju, majhna sposobnost mečkanja, lahkota pranja, kombinirajo z zaželenimi lastnostmi prirodnih vlaken, kot je dober otip in drugo.

V nadaljevanju govori avtor na splošno o barvanju tekstilij, v posebnih poglavjih pa natančno opisuje postopke za barvanje mešanic volna-bombaž, poliamidna vlakna-volna, poliesterska vlakna-volna, poliakrilnitrilna vlakna-volna in metode za odstranjevanje slabo vezane barve na vlaknu.

Jovan D. Maksimović: Vretena s krono (Tekstilna industrija 12, str. 598-602)

Avtor v začetku članka ugotavlja, da so se že leta 1959 na tekstilnem sejmu v Milanu pojavile rešitve in ostvaritve predlogov za izboljšanje pristančastih vreten. Rešitev naj bi predstavljali raznovrstni vodilci, nameščeni nekje tik nad vretenom.

V nadaljevanju opisuje avtor prednosti takšnih vodilcev, deli pa jih v dve grupi, in sicer:

- a) nastavek na vretenu se vrti sinhronizirano z vretenom,
- b) nastavek, ki ga imenujemo tudi krona ali vodilec, se vrti sinhronizirano s tekačem.

George Damjanov: Vloga trenutka zapiranja zeva pri tkanju
(Tekstilna industrija 12, str. 610-612)

Avtor v članku uvodoma podaja nekaj teorije, v nadaljevanju pa navaja dognanja, do katerih je prišel z eksperimenti. V članku je za boljše razumevanje teksta narisanih nekaj diagramov, ki nazorno prikažejo spremembo napenjanja osnove v času navijanja votka in v trenutku zapiranja zeva. Na koncu avtor zaključuje s spoznanjem, da moramo optimalno vrednost trenutka zapiranja zeva določiti eksperimentalno za vsako vrsto tkanine in vsak tip tkalkega stroja. Kriterij za to bi morala biti struktura tkanine in kapaciteta tkalskega stroja.

Danilo Kovačič

ZGODBA O "CEKARJU" IN ŠE KAJ

Lepa je navada, da tovarišu, s katerim si delimo na delovnem mestu dobro in slabo, izkažemo pozornost s tem, da mu kupimo darilo za poroko, god, rojstni dan, diplomo ali prispevamo denar za pogreb ožjih sorodnikov ali celo morda iz prepričanja, da mu bomo s tem pomagali iz težkega gmotnega položaja. Z navedenimi primeri se popolnoma strinjam in sem vedno voljna pomagati.

Že vsa leta, odkar sem zaposlena v "Novoteksu", to zasledujem, ker sem vedno soudeležena pri teh prispevkih. Pri tem pa sem marsikaj opazila. Kadar je jubilar preprost (kvalificiran ali nekvalificiran) delavec, dobi le malo ali pa nič v primerjavi z nekaterimi vodilnimi uslužbenci, ki dobijo darove, kot da so maharadžje. Tega niso krivi oddelkovodje in vodilni uslužbenci v podjetju, temveč hinavski ljudje med delavci, ki si hočejo izgladiti in utrditi svoj položaj.

Ker sem v kratkem času dala štirikrat prispevke in ker se to pri moji skromni plači pozna, sem tudi jaz, bolj za šalo kot za res, naredila zbiralno akcijo za "cekar-cajno". Delavci so razumeli šalo in so zbrali 150 S din.

D drugega dne pa sem na svoji omarici našla star "cekar" in v njem nekaj krompirja. Vem, da se je tudi sedaj nekdo pošalil ne da bi se pri tem vprašal, doklej bomo mi delavci dajali prispevke za vsakega, ki je ali pa ni iz našega oddelka. Mi, ki imamo otroke in skrbimo zanje, ne moremo tako lahko dajati prispevkov kot naše merilke, ki imajo dobre plače in so brez otrok.

Zato mi je nerazumljiva zadeva s krompirjem. Kaj so delavci s tem hoteli povedati? Ali je tudi tu na delu grupa ljudi, ki se boji zamere višjih in so zaradi tega pripravljeni potisniti nož v hrbet sodelavcu, ali pa je to navadna šala?

Če se kdo počuti prizadetega, ga prosim, da mi javno odgovori v našem glasilu.

Ana Malešič

NAŠA KRONIKA

Poročili so se:

Marija Kovačič in Franc Pavlin in Marija Zagorc - poročena Špilar.

Novoporočencem želimo veliko sreče in zadovoljstva in najlepše čestitke!

Rodile so:

Ivanka Rataj - deklico, Karolina Božič - deklico, Milena Hudorovac - dečka in Anica Bohte - dečka.

Mladim mamicam in novorojenčkom želimo veliko zdravja in najlepše čestitke!

V podjetje so prišli:

Alojz Jurak, Ivan Nose, Jože Ferbežar, Peter Kralj, Alojz Zupančič, Martin Banič, Marjan Kic, Dušan Vasič, Franc Štiberč, Franc Oražen, Jože Jereb, Alojz Gorenc, Milan Oblak, Pavel Judež, Zdenka Kranjčič, Jožica Režek, Marija Irt, Anica Šušteršič, Vida Hrastar, Marija Judež, Slavka Pavšelj, Martina Šlajkovec, Marija Zupan, Marija Pirkovič, Marija Jančar, Marija Žagar, Julka Nemanič, Zvonka Vovk in Julijana Kerč.

Novim članom našega delovnega kolektiva želimo mnogo uspehov pri delu in veliko osebnega zadovoljstva!

Dne 9/3-1967 je stanje zaposlenih 937: od tega je 622 žensk in 315 moških.

- o - o - o - o - o - o - o -

NOVO IZ "INDUPLATI"

Tovarna "Induplati" v Jaršah je začela izdelovati - še več tega novega blaga pa bo pripravila za prihodnjo sezono - tako imenovane metalizirane tkanine za ponjave. V "Induplati" so prvi v naši deželi oplemenitili tkanine s kovinskim slojem. Tako obdelane tkanine bodo med drugim primerne zlasti za garaže, n.pr. za male avtomobile tipa Zastava in tudi za večji model 1300, za avtomobile Volkswagen in Renault 8 in 10, oziroma za vse avtomobile te velikosti. V "garažah" iz takih ponjav ni vroče in vlaga ne kondenzira, ker tkanina na neoplemeniteni strani vpija vlago. Med novimi izdelki te tovarne so tudi platna, kaširana s penečo gumo, ki so med drugim primerna za izdelovanje avtomobilskih prevlek in podobno.

(Tekstilni obveščevalec januar 1967)